

Czesław Sikorski

Czerniak, pow. Mogilno. Stanowisko 3 a i 3

Informator Archeologiczny : badania 4, 45-47

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

CZAJĘCZYCE, pow. Proszowice

Muzeum Archeologiczne w Krakowie

Badania prowadziła mgr Róża Mycielska. Finansował WKZ w Krakowie. Ślady osadnictwa kultury trzcinieckiej i łużyckiej z epoki brązu, osadnictwa neolityczne z okresu wpływów rzymskich.

Stanowisko I w Czajęczych zostało odkryte w czasie penetracji powierzchni dorzecza rzeki Szreniawy, przeprowadzonej w 1969 r. przez Pracownię Archeologiczno-Konserwatorską P.P. PKZ, Oddziału w Krakowie. Znajduje się na niewielkim wzniesieniu, po lewej stronie rzeki Szreniawy, w odległości około 150 m na południe od zabudowań St. Kwiatka. Prace wykopaliskowe miały charakter wstępny. Wytyczono 4 wykopy sondażowe o wymiarach 3 x 5 m, usytuowane na południowym skłonie wzniesienia. Stwierdzono występowanie grubej warstwy kulturowej, sięgającej do głębokości około 1 m. Stanowiła ją ziemia o zabarwieniu intensywnie czarnym (czarnoziem), w obrębie której znajdowały się fragmenty naczyń kultury przeworskiej z późnego okresu wpływów rzymskich, występujące szczególnie na powierzchni i w górnej części warstwy, dość liczne ułamki naczyń kultury łużyckiej i trzcinieckiej oraz mniej liczne materiały związane z neolityczną kulturą ceramiki wstępowej rytej.

Odkryto także 5 jam, których zarzysy uchwytne były dopiero na głębokości około 1 m. Były to jamy owalne, w przekroju trapezowate, zagłębiające się do poziomu około 2 m.

Na podstawie wstępnie przeprowadzonej analizy materiału zabytkowego, jamy należałoby najprawdopodobniej wiązać z kulturą trzciniecką. Jednakże ostateczne ich zaklasyfikowanie chronologiczne będzie możliwe dopiero po przeprowadzeniu dokładnej analizy całości materiału.

CZERNIAK, pow. Mogilno

Muzeum im. Jana Kasprówicza
w Inowrocławiu

Stanowisko 3 a i 3

Badania prowadził mgr Czesław Sikorski. Finansował WKZ w Bydgoszczy. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko kultury łużyckiej z IV—V okresu epoki brązu.

Stanowisko 3a

Cmentarzysko zlokalizowano podczas prac na stanowisku 3. Położone jest na trasie rzeki Noteć. Przebadano 165 m² powierzchni cmentarzyska i odkryto 25 grobów, w tym 9 grobów popielnicowych, 9 grobów jamowych i 7 szkieletowych.

Groby popielnicowe występują bez bruków i kamiennych obwarowań. W jednym tylko wypadku grób popielnicowy podwójny nakryty był stosem, ułożonym z polodowcowych otoczaków. Kości przemyte i ułożone w porządku anatomicznym były złożone w jajowatych naczyniach lub dwustozkowatych o dolnej schropowaczonej powierzchni. Na ogół brak naczyń-przystawek. Wystąpiły one w grobie, w którym spalone szczątki złożono w misie i nakrytą misą. Grób ten posiadał prawdopodobnie drewniane obwarowanie.

Groby jamowe były wyposażone na ogół w skorupy naczyń ułożone obok pozostałości ciałopalenia. Niektóre z nich posiadały kamienne obwarowania. Dwa z nich zasługują na uwagę — grób, w którym stos kości został ułożony na czerpaku i przykryty czerpakiem oraz grób, w którym przepalone kości złożono na starannie wykonanym prostokątnym kamiennym bruku.

Groby szkieletowe, bardzo słabo zachowane z powodu dużej kwasowości gleby występowały w kamiennych obwarowaniach i bez obwarowań. Szkielety były ułożone czaszkami w kierunku południowym. Wyposażenie stanowiły naczynia w ilości 1—5, ustawione przy głowie lub w nogach zmarłego, oraz skorupy naczyń zalegające nad i pod szkieletem. Nielicznie były reprezentowane ozdoby z brązu, jak pierścionek, kółka będące ozdobą głowy, szpila z końcem zwiniętym w uszko i mały fragment bransolety.

W najwyższym punkcie terasy, prawdopodobnie centralnej części cmentarzyska odkryto na przestrzeni 42 m² układ kamieni, tworzący rodzaj labiryntu. Stanowiły go „murki” zbudowane z granitów polodowcowych, ułożonych warstwami od 1—3 warstw kamieni w pionie i 1—2 warstw w poziomie. Konstrukcja kamienna była wydłużona w osi wschód-zachód. Zachodni jej kraniec stanowiło prostokątne obwarowanie kamiennie z oznaczonym korytarzem wejściowym. W obwarowaniu były złożone przepalone kości ludzkie, naśladując swym układem ułożenie ciała zmarłego. We wschodnim krańcu konstrukcji ułożona z wielu warstw kamieni skrzynia, z zaznaczonym korytarzem wejściowym, nie zawierała szczątków ludzkich. Pomiedzy kamieniami, tworzącymi konstrukcję znajdowały się skorupy naczyń kultury łużyckiej. Groby odkryte na tym cmentarzysku, charakterystyczne dla grupy górnośląsko-małopolskiej kultury łużyckiej, są rzadkością na Kujawach.

Stanowisko 3

Stanowisko wytypowane do badań przez Pracownię Archeologiczną PKZ w Poznaniu. Cmentarzyska są całkowicie zniszczone głęboką orką. W jednym z trzech, założonych na stanowisku wykopów, uzyskano dwa duże fragmenty silnie schropowanych brzuśców naczyń łużyckich i dużą część misy.

W drugim z wykopów w warstwie próchnicznej występowały luźne kości ludzkie różnych osobników i różnego wieku, przemieszane z ułamkami ceramiki wczesnośredniowiecznej.

CZERWIENSK, pow.
Zielona Góra

Konserwator Zabytków Archeologicznych w Zielonej Górze

Stanowiska: 3, 4, 5

Badania prowadził mgr Marian Kwapiński. Pierwszy sezon badań. Cmentarzyska z III okresu epoki brązu, z okresu halsztackiego i osada z II/III (?) okresu epoki brązu oraz z okresu wczesnolateńskiego.

Stanowisko 3

Rozpoczęto wykopaliska ratunkowe na cmentarzysku kultury łużyckiej z III okresu epoki brązu, niszczonym przez prace ziemne. Stanowisko położone jest około 2 km na zachód od miasteczka Czerwieńsk.

W trakcie kopania rowów kanalizacyjnych odkryto tu dwa groby ciałopalne. Nie udało się, niestety, uchwycić zespołów. Odkryto pięć waz guzowych, trzy naczynia jajowate, dzban, misę, naczynie baniaste oraz drobne ułamki ceramiczne. Zbadano wykop o powierzchni dwóch arów. Dalszych zespołów nie odkryto. Stanowisko wymaga dalszych badań.

Stanowisko 4

Badania na osadzie z okresu wczesnolateńskiego miały charakter ratunkowy. Stanowisko położone jest 2,7 km na zachód od miasteczka Czerwieńsk, na nieznaczej wyniosłości wśród podmokłych łąk. W centrum obiektu wytyczono wykop o powierzchni 3/4 ara. Warstwa kulturowa w postaci brunatnoszarej ziemi o spoistej konsystencji zawierała liczne ułamki naczyń i węgielki drzewne. Zalega ona na głębokości 25—55 cm pod powierzchnią gruntu. Poniżej odkryto ślady półziemianki o kształcie zbliżonym do owalnego (520 x 330 cm), wkopanej w calec na głębokość 40 cm. Na północ od niej odkryto pięć jam o kształcie owalnym i wymiarach 60 x 40 cm do 230 x 170 cm, zawierających ceramikę, polepę i węgielki drzewne. W jamie Nr 2 odkryto również stożkowaty przesłik gliniany. Pomędzy jamami wystąpiły dwa owalne paleniska, zawierające spaleniznę i ułamki naczyń. Trzecie, większe palenisko odkryto 1,5 m na południe od półziemianki. W południowej części wykopu odkryto skupisko licznych fragmentów naczyń z II/III okresu epoki brązu o charakterze grobowym. Nie stwierdzono jednakże śladów kości, co nie pozwala jednoznacznie określić rodzaju tego obiektu.

Osada wymaga dalszych badań.